

54. ročník Fyzikálnej olympiády
v školskom roku 2012/2013
Texty úloh 3. kola kategórie E

(ďalšie informácie na <http://fo.uniza.sk> a www.olympiady.sk)

1. Plavba motorového člna po rieke

Vzdialenosť medzi dvomi osadami na brehu rieky prekoná motorový čln pri plavbe po prúde rieky za čas $t_1 = 40$ min a pri plavbe proti prúdu rieky za čas $t_2 = 60$ min. V osade v hornej časti toku sa uvoľnil rybársky čln a prúd rieky ho unášal smerom k druhej osade.

Urči čas t , za ktorý rybársky čln unášala rieka medzi osadami. Predpokladaj, že rýchlosť motorového člna vzhľadom na vodu v rieke pri oboch smeroch plavby člna bola rovnaká a konštantná. Rýchlosť prúdu vody v rieke vzhľadom na breh bola stála.

2. Balón a slon

Hrdinovia knihy Julesa Vernea Päť týždňov v balóne leteli ponad africký kontinent. Počas jednej zastávky spustili k zemi lano s kotvou, ktorú zachytili o strom. V bezvetří zaujalo lano približne zvislú polohu.

- a) Nakresli náčrtok ukotveného balóna a vyznač v ňom sily, ktoré pôsobia na balón. Vymenuj sily, ktoré pôsobia na ukotvený balón.
- b) Urči veľkosť F_{vz} vztlakovej sily pôsobiacej na balón.
- c) Vypočítaj veľkosť F_1 sily, ktorou je napínané zvisle ukotvené lano.

Ku kotviacemu lanu sa dostal slon a lano sa mu zachytilo o kly. Preľaknutý slon sa rozbehol a ťahal lano s balónom za sebou. Slon utekal rovnomerne. Lano počas vlečenia balóna slonom zvieralo so zvislým smerom uhol $\alpha = 45^\circ$.

- d) Nakresli náčrtok pre tento prípad a vyznač v ňom sily pôsobiace na balón. Urči veľkosť F_2 sily, ktorou je napínané lano v tomto prípade.

Balón mal objem $V = 700 \text{ m}^3$ a bol naplnený vodíkom s hustotou $\rho_H = 0,090 \text{ kg/m}^3$. Hustota vzduchu pri zemskom povrchu $\rho_{v0} = 1,3 \text{ kg/m}^3$. Celková hmotnosť obalu balóna, koša a posádky $m = 447 \text{ kg}$, $g = 10 \text{ N/kg}$.

3. Ohrievač vody v akváriu

Akvárium s rozmermi 80 cm x 40 cm x 30 cm (dĺžka x šírka x výška) je naplnené vodou do 4/5 výšky. Rybičky a vodné korytnačky v akváriu potrebujú však vyššiu teplotu ($t = 28 \text{ }^\circ\text{C}$) ako je izbová teplota. K tomu je potrebný elektrický ohrievač s termostatom. Teplo uniká z vody vyparovaním vody z voľnej hladiny vodnej náplne akvária. Predpokladáme, že z každého metra štvorcového sa vyparí 50 g vody za hodinu. Steny akvária považuj za dokonalý tepelný izolátor.

- a) Urči teplo Q_1 , ktoré unikne z akvária odparovaním z voľnej hladiny akvária za jednu hodinu.

